

Zpráva o činnosti Československé psychologické společnosti
při ČSAV za rok 1989

---

1. Těžištěm práce ČSPS byla nadále vědecká a odborná činnost. Jednotlivé složky ČSPS /sekce, pobočky a odborné skupiny/ pracovaly jednak samostatně, jak vyplývá z následujícího přehledu, jednak spolupracovaly při pořádání společné akce ČSPS, kterou byly XV. Olomoucké psychologické dny, v tomto roce věnované problematice vztahu člověka a prostředí. Této třídenní konferenci se zúčastnilo cca 150 osob. Kromě jednání v plénu se v jejím rámci uskutečnila 4 sympozia, odborný program zahrnoval ekologicko-psychologické konfrontace /účastníky byli kromě psychologů i odborníci z oblasti ekologie/. Akce byla popularizována ve sdělovacích prostředcích /tisk, rozhlas/.
2. Vědeckovýzkumná činnost členů není realizována v rámci ČSPS, je záležitostí profesního zařazení jednotlivých kolegů. Na základě požadavků zaměstnavatelů je podíl psychologů na základním a aplikovaném výzkumu v různých resortech odlišný.
3. Dále uvádíme přehled činnosti jednotlivých složek ČSPS za uplynulý rok. Vycházíme ze zpráv, které podali jejich předsedové, případně členové výboru, v nichž uvedli počet akcí, jejich stručnou charakteristiku /v některých případech jen druh akce/ a přibližný počet účastníků. Kromě čistě odborných akcí uvádíme v tomto přehledu i akce mající popularizační a vzdělávací charakter.
  - a, Sekce obecné a teoretické psychologie se zejména prostřednictvím své předsedkyně M. Sedlákové výrazně podílela na XV. Olomouckých psychologických dnech /obsahové zajištění plenárního zasedání a hlavní referát/, dále uskutečnila 3 akce /1 přednášku se seminářem, 1 polodenní seminář a mezioborově zakotvené přednáškové odpoledne/, 1 z akcí byla určena pro vědecký dorost, další dvě pro vlastní členy/.
  - b, Sekce klinické psychologie uspořádala v roce 1989 5 klinicko-psychologických dnů ve spolupráci s Psychologickou sekcí Psychiatrické společnosti ČLS JEP, pracovní skupinou pro psychologii při České pediatrické společnosti a částečně s kabi-

netem psychologie ILF. Návštěvnost byla vždy cca 200 osob, aktivní účast - 34 členů. Spolu se sekci psychologie umění se podílela na uspořádání VI. pracovní konference psychologů umění ČSSR a klinických psychologů ČSR /Psychopatologie a umění/ - 3 aktivní účasti. Sekce spolupořádala symposium /klinicko-poradenské/: Interdependence člověka, jeho činností, prostředí a zdraví /22 aktivních účastníků/. Akce měly odborný a současně i vzdělávací charakter. Byly určeny členům a odborníkům příbuzných oborů.

- c, Sekce pedagogické psychologie v průběhu roku 1989 změnila předsedu a část výboru. Předsedkyní byla zvolena I. Pavelková, výbor doplnili kolegové Štech a Mareš. Sekce usilovala o propojení pedagogicko-psychologického výzkumu s činností pedagogů, členové sekce se v rámci svého profesního zařazení v hojné míře věnovali publikační činnosti /učební texty pro vysoké školy/, mnoho členů sekce se aktivně podílelo na přednáškách pro rodiče, učitele a ředitele škol. Konkrétní zajištěnou akcí byl spolupodíl sekce na pedagogicko-vývojovém sympoziu Olomouckých psychologických dnů /15 aktivních vystoupení pro cca 120 účastníků/. Seminář připravovaný na podzim bylo nutno z organizačních důvodů přesunout na leden 1990, předpokládá se účast cca 100 osob.
- d, Sekce psychologie práce uspořádala v souladu s plánem 1 konferenci /11. setkání psychologů práce ČSR - třídní ve Zlíně s účastí 60 kolegů/. Byl vydán souhrn referátů z konference. Dále se sekce spolupodílela na uspořádání dvoudenní konference /semináře/, věnované problematice sociálně-psychologického výzkumu /účast cca 80 osob - aktivně vystupovala řada členů sekce. V rámci Olomouckých dnů se sekce spolupodílela na přípravě a zajištění 1 symposia /ve spolupráci se sekci sociální psychologie/. Výbor sekce vyvíjel iniciativu k jednání na FMPSV ve věci kvalifikačního katalogu, v němž jsou psychologové práce zařazeni jako referenti. Ani přes spolupráci s HV ČSPS se takové jednání zatím nezdařilo uskutečnit.

- c, Sekce sociální psychologie se spolupodílela na konferenci /semináři/k problematice soc. psych. výzkumu a na sympoziu v rámci Olomouckých psychologických dnů/ obě akce byly společné se sekci psychologie práce/. Samostatná skupina SPV, která působí v rámci sekce, uskutečnila 10 klubových setkání.
- f, Sekce poradenské a školní psychologie uspořádala v roce 1989 celkem 3 akce pro vlastní členy, s celkovou účastí cca 600 osob, z toho 19 aktivních účinkujících. Jednalo se o poradenské dny /diagnostika, péče o děti s vývojovými poruchami a psych. aspekty poruch učení a chování/. Dále sekce řešila některé organizační otázky spojené s registrací a přeregistrací členů. V rámci Olomouckých dnů se spolupodílela se sekci klinické psychologie na sympoziu /viz bod b/.
- g, Sekce psychologie sportu pořádala 2 semináře /pro 8 a 12 osob/ na téma psychodiagnostika a nové trendy ve výzkumu psychologie sportu /1 denní/ a 3 denní seminář pro 22 osob zaměřený na praktické ukázky užití psychoregulačních metod ve sportu. 6 členů sekce se aktivně zúčastnilo na Olomouckých dnech - příspěvky v různých sympoziích.
- h, Sekce forenzní psychologie uskutečnila dvoudenní seminář pro cca 50 osob na téma Ochrana mládeže před protispolečenskými jevy.
- i, Sekce pro studium chování zvířat byla spolupořadatelem 16. mezinárodní etologické konference /3 denní s účastí 70 - 80 osob/.
- j, Sekce vývojové psychologie pořádala 2 akce pro mládež /Univerzita mládeže - jednodenní/ s účastí celkem 57 studentů psychologie, spolupodílela se na sympoziu Ol. psych. dnů /se sekci pedagog. psychol./ s účastí cca 130 osob a spolu se sekci vývojové medicíny uspořádala seminář k problematice rozvíjení schopností - jednodenní - účast psychologové+lékaři /80/. Na leden 1990 byl odložen pracovní seminář původně plánovaný na listopad 1989. Sekce spolupracovala s řadou domácích a zahraničních institucí.

- k, Sekce psychologie umění uskutečnila ve spolupráci se sekci klinické psychologie /viz b/ 1 denní celostátní konferenci Psychopatologie a umění, účast cca 60 osob, převážně členů sekce.
- l, Odborná skupina pro neuropsychologii realizovala 2 plánované pracovní semináře s účastí cca 30-50 osob.
- m, Odborná skupina "Psychologie zdravého života" pořádala 4 semináře pro celkem 206 osob - jednak pro vlastní členy, dále pak pro studenty a hosty.
- n, Pobočka Praha realizovala 3 semináře pro 40-50 osob, s třemi až pěti aktivními účastníky, 1 přednášku /MENZA/ pro 60-70 osob a 4 denní kurs počítačové gramotnosti cca pro 50 kolegů. Akce byly určeny vlastním členům.
- o, Pobočka Hradec Králové realizovala vždy ve spolupráci s dalšími institucemi 2 celodenní semináře s průměrnou účastí 70 osob /probl. protispol. chování mládeže a duš. hyg. dítěte ve vyučovacím procesu/ a dále 3 polodenní semináře s psych. pedagogickou problematikou a s celkovou účastí cca 75 osob, kromě toho se uskutečnila 2 setkání Občanského fóra psychologů pobočky /cca 30 osob/.
- p, Pobočka Ústí nad Labem pořádala 1 seminář spojený s exkurzí pro cca 25 osob a 3 aktivními účastníky a dále 2 pracovní setkání s účastí cca 30 osob. Další seminář byl vzhledem k listopadovým událostem odložen na leden 1990.
- r, Pobočka Plzeň uskutečnila celkem 7 akcí - 1 třídní seminář, 3 přednášky a 3 pracovní setkání. Ve spolupráci se SAK zajišťovala i další akce, zejména pro mládež. Celková účast na všech akcích cca 300 osob.
- s, Pobočka České Budějovice uspořádala celkem 6 akcí, z nichž 3 byly pro veřejnost /celková účast cca 80 osob/, jednalo se o jednodenní semináře s přibližně 7 aktivními účastníky.
- t, Pobočka Ostrava realizovala 4 semináře se 40 aktivními a celkem 320 ostatními účastníky, 1 pracovní setkání se 4 aktivními a 30 dalšími účastníky a 1 přednášku pro 25 osob s 1 aktivním účastníkem. Akce byly určeny zčásti pro vlastní

členy, zčásti pro veřejnost. Dne 13. 12. vznikl Přípravný výbor spolku psychologů severomoravských.

- u, Pobočka Olomouc pořádala 3 akce - pracovní setkání s celkem 120 účastníky. Tradičně se pobočka výrazně podílela po odborné i organizační stránce na zajištění Olomouckých psychologických dnů - účast více členů pobočky pod vedením P. Mohapl.
- v, Pobočka Brno uskutečnila celkem 4 akce - 1 konferenci se 72 účastníky, z čehož bylo 16 aktivních, 2 semináře pro celkem 80 osob, se 2 aktivními účastníky a 1 exkurzí pro 28 kolegů - akce s celkovou účastí 180 osob byly určeny pro vlastní členy.

Většina akcí se uskutečnila v souladu s plánem činnosti ČSPS na rok 1989. V některých případech se akce nepodařilo zajistit, případně došlo k jejich přesunutí na začátek roku 1990, což se týká zejména akcí plánovaných ke konci roku 1989.

V průběhu roku 1989 vyvíjely odbornou činnost dále komise:

- pro psychologickou terminologii
- pro psychologickou metodologii
- pro projektivní techniky. Jejich aktivita byla nesterájná. Nejintenzivněji pracovala komise pro terminologii, dlouhodobě vedená O. Kolaříkovou, v současné době J. Švancarou. Sekce pro projektivní techniky nepracovala kolektivně, určitou koncepční a publikační činnost realizoval pouze její předseda E. Urban. Komise pro metodologii připravovala výraznější činnost na příští období.

I v tomto roce vyvíjela činnost pracovní skupina pro etický kodex profese psychologů pod vedením J. Šturmy, jejím úkolem bylo připravit materiál pro jednání sjezdu.

4. Vědeckopopularizační a vzdělávací činnost byla spjata s činností vědeckou a odbornou. Většina akcí, u některých to bylo v přehledu výslovně uváděno, má kromě odborného i vzdělávací /zejména pokud jde o vlastní členy/ či popularizační charakter /pokud jde o odborníky z jiných oborů či o širší veřejnost/. Dále v rámci působnosti HV vyvíjely činnost pracovní skupiny: pro celoživotní přípravu psychologů /J. Boroš, J. Sedlák/

a pro výuku psychologie na středních školách /A. Velehradský, J. Čáp/. V této oblasti lze příznivě hodnotit i stálou spolupráci jednotlivých složek ČSPS s dalšími odbornými společnostmi a jinými institucemi, zejména se SAK a VTS.

5. Spojení vědy s praxí. V tomto ohledu nadále přetrvával nepříznivý stav, kdy společenská objednávka zcela neodpovídala společenské potřebě, což se i v tomto roce nepříznivě projevovalo jak v oblasti poradenské, tak v hospodářské sféře společnosti. HV se na podněty svých složek zabýval i problémy souvisejícími s podnikáním psychologů, s činností Psychodiagnostiky versus družstev, která přišla s iniciativou v oblasti tvorby a vydávání psychologických diagnostických metod. Četné a stálé problémy se opět objevovaly v souvislosti s tím, že profesi psychologa na řadě úseků společenské praxe vykonávají osoby bez psychologického vzdělání, a tím i bez odpovídající odborné kompetence. V této souvislosti lze připomenout, že v rámci HV i v tomto roce působila pracovní skupina pro legislativní zabezpečení oboru /M. Kodým/, které se podařilo zpracovat a ve spolupráci s právníky do právní podoby dovést příslušný materiál. Ten se však opětovně nezdařilo prosadit k projednání na odpovědných místech. V souvislosti se zhoršujícím se životním prostředím a sociálním klimatem ve společnosti vzrostla potřeba nejen psychologických preventivních činností, ale i činností klinickopsychologických /opět ne vždy důsledně sledováno společenskou objednávkou/.
6. Vyhodnocení zahraničních styků. Kontakty se zahraničím zůstávají cca na úrovni předchozího období. Ve větší míře se zahraničím spolupracuje sekce vývojové psychologie /International Society for the Study of Behavioural Development a European Council for High Abilities, kde se chystá ustavení české sekce/. ČSPS spolupracuje jako celek nadále s IUPsyS a na základě setkání předsedy a 2. místopředsedy ČSPS s představiteli EFFPA byl po projednání v HV vysloven souhlas se vstupem ČSPS do této evropské federace - projednává se hospodářská stránka tohoto vstupu na nadřízeném orgánu /KOVŠ ČSAV/. Již v roce 1989 se začala připravovat rozsáhlejší spolupráce s mezinárodními

a různými národními zahraničními společnostmi a dalšími institucemi, zatím však nemají tyto kontakty závaznou podobu.

7. Vyhodnocení ediční činnosti - kromě 2 vydání členského bulletinu Psychológ v Československu byl v tomto roce vydán a účastníkům rozeslán sborník ze IV. Olomouckých psychologických dnů. Sborník z XV. dnů je v tisku. Sborník referátů vydala i sekce psychologie práce. Opět se o něco zvýšil podíl publikační činnosti psychologů a jejich spolupráce se sdělovacími prostředky.
8. Vyhodnocení spolupráce vědeckých společností při ČSAV
Tato spolupráce se odehrává především v rámci činnosti jednotlivých složek ČSPS. Pokračuje spolupráce s tradičními partnery jako jsou: Čs. sociologická společnost, Čs. pedagogická společnost, Psychiatrická společnost ČLS JEP, Čs. vědecká společnost pro estetiku, Společnost pro studium VNČ a Čs. zoologická společnost, první kontakty se objevily ve vztahu k Čs. ekonomické společnosti.
9. Vyhodnocení spolupráce s resortem školství - tato oblast se ukázala jako velmi problémová, proto začaly v rámci HV pracovat skupiny pro celoživotní průpravu psychologů a pro výuku psychologie na středních školách, které zatím připravily některé dílčí materiály, ve vztahu k nadřazeným orgánům MŠMT se jim však až dosud nezdařilo ve výraznější míře prosadit. I když je proklamativně psychologie a její uplatnění nejen při profesním vzdělávání psychologů, ale i jako součást vzdělávání dalších odborníků, nahlíženo jako objektivně potřebné, ve skutečnosti je pro její uplatnění v tomto směru vytvářen jen nepatrný prostor - nejvíce se zde negativně projevuje stálá absence legislativy /psychologii učí nepsychologové, a to nejen v rámci resortní a další výuky dospělých, ale i na středních školách, problémy jsou i s tvorbou učebních pomůcek - ani zde nejsou důsledně uplatňovány požadavky na kompetenci autorů apod./.

10. Vyhodnocení práce s mladou generací. Tato práce je orientována jednak dovnitř oboru, kde jednotlivé složky ČSPS začaly v mnohem větší míře než dosud orientovat svou činnost na začínající kolegy či dokonce již na studenty psychologie /zejména sekce obecné a teoretické psychologie a sekce vývojové psychologie, postupně se na mladé členy a jejich potřeby zaměřuje také sekce psychologie práce/. Kromě toho se v řadě případů v rámci ČSPS uskutečňují akce, které jsou orientovány na mládež nepsychologickou, tj. na mládež jako specifickou sociální skupinu /sekce poradenské a pedagogické psychologie, působení řady členů odborné skupiny Psychologie zdravého života, ale i v rámci spolupráce se SAK a VTS v řadě poboček. Činnost má osvětový, vzdělávací, poradenský, resp. psychoterapeutický charakter.

11. Vyhodnocení organizačnické činnosti: v uplynulém roce 1989 se předsednictvo HV ČSPS sešlo 4x, a to v termínech leden, duben, květen a říjen. Dvě setkání byla výjezdní /květen - Trebišov, říjen - Ostrava/ spojená s odborným programem pro kolegy z těchto oblastí. Setkání se uskutečnila na základě pozvání členů HV /J. Danko a O. Kožušníka/, program jednání odpovídal plánu činnosti na rok 1989, pozornost byla věnována zejména přípravě následných zasedání HV, která se konala 26. 1., 15. 6. a 30. 11. 1989.

Na programu kromě organizačnických záležitostí spojených s plány činnosti, přípravou rozpočtu, zprávami o činnosti a o hospodaření bylo především:

- příprava a následně vyhodnocování XV. Olomouckých psychologických dnů,
- informace o činnosti jednotlivých pracovních skupin,
- projednání činnosti některých sek. í, poboček, odborných skupin,
- příprava sjezdu Čs. psychologů v roce 1990,
- aktuální problémy činnosti ČSPS a působení psychologů v ČSSR, resp. ČSR,
- zahraniční spolupráce.

HV nadále zasílal blahopřejné dopisy jubilantům, podařilo se vyřešit přesídlení sekretariátu a ČSPS získala také osobní počítač potřebný pro zpracování v současné době již

značně rozsáhlé agendy pro cca 1500 členů /česká část ČSPS/. V rámci HV působila pracovní skupina pro Stanovy a organizační řád /E. Bedrnová/, která zpracovala prozatímní organizační řád pro činnost ČSPS a jejich složek /dopracování Stanov i Organizačního řádu je třeba přizpůsobit novým podmínkám činnosti ČSPS a tento materiál připravit pro jednání sjezdu/.

V souvislosti s přípravou sjezdu byla v návaznosti na listopadové události věnována pozornost práci psychologů v nových podmínkách. Na listopadovém zasedání /30. 11./ formuloval také HV ČSPS kritické, odsuzující stanovisko k událostem 17. 11. 1989.

Kromě uvedeného bylo z iniciativy V. Břicháčka, P. Říčana a J. Křivohlavého založeno Občanské fórum psychologů, které svolalo na 19. 12. do divadla S. K. Neumanna sněm českých a moravských psychologů /účast cca 400 osob/, kde byl zvolen koordináční výbor tohoto fóra, kteřý bude na základě požadavků účastníků sněmu kooptován do HV ČSPS na jeho lednové schůzi /16.1./

V rámci ČSPS pracují v současné době následující sekce, odborné skupiny a komise:

1. sekce
teoretické a obecné psychologie, klinické psychologie, pedagogické psychologie, psychologie práce, sociální psychologie, poradenské psychologie, vojenské psychologie, psychologie sportu, forenzní psychologie, pro studium chování zvířat, vývojové psychologie, psychologie umění
  2. odborné skupiny
pro neuropsychologii, pro psychologii zdravého života
  3. komise
pro projektivní techniky, pro psychologickou terminologii a pro psychologickou metodologii.
12. Problémy vyžadující součinnost KOVS
- a, zajistit vybavení sekretariátu nábytkem, což zůstalo nedořešeno vzhledem k dlouhodobější nemoci V. Filecové,
  - b, konzultační a metodická spolupráce při přípravě voleb - viz metodické pokyny KOVS a rozsáhlá členská základna.

V Praze dne 10. 1. 1990

Doc. PhDr. Eva Bedrnová, CSc.
vědecká tajemnice ČSPS